

קריאתה זו הללה

יום עיון לקראת פורים – מכן מאיר

לעיני הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל
לעיני הקדוש אלחנן אהרן אתאלי הי"ד

כחות הנפש, אז, רק אז, תתקבל בכל כח האמת הברורה כשתבא לפתור את השאלה המסוככה. וזה הדין נוהג בכל השאלות הגדולות שלפי ערך גדול, ולפי הערך של גדולת הפעולה הצריכה לבא ע"י הפתרון האמיתי כשיתגלה בעולם, כן צריך שייגדל כח הזעזוע של חסרון הידיעה, של המבוכה הנוראה לפני התגלות מאור האמת.

7. עין אי"ה שבת ב', ו, ק"ד

האומר: שחטו תרנגול זה שקרא ערבית ותרנגולת שקראה גברית. יש בו משום דרכי האמורי. ... ההוויה כולה מתגלה לנפש הרשע, החפץ ברע והשחתה בתכונתה האיומה והמפלצתית, וכל שינוי מעורר עליו זוועה ופחדים. בעת אשר השקפת-הטוב-האלהי, הקבועה בנפש צדיק, ... (כי) הכל לטובה ולאור, ועל כן יבטח ליבו ולא יבהל מפני כל תעלומות וצפונות המונחות בתוך העתיד, אשר לפעמים יעוררו את הרעיון העולה לרגלי מקרים יוצאים מן הכלל. ואם ישתמש לפעמים להטבת המוסר וטהרת הרוח, ... לרגלי כל שינוי וכל מאורע תמוה, - לא ישים לב להגות את המאורע מהמציאות כי אם יתחזק באורח ישרים לרגליו. אבל חרדת רשע, ... לחשוב שרעה צפונה בכל מאורע בלתי רגיל, שרפואתו היא רק הכחדת הרושם שעל ידו התגלה שינוי זה, "שחטו תרנגול זה שקרא ערבית".

8. עין אי"ה ברכות ב', ז, ל"ד

שלוש סבות הן, סבה טבעית, סבה רצונית, והכלל של כולן הסבה ההשגחית, שהיא מחוללת מצד יד ד' יתברך אשר הועיד לכל דבר וענין תעודתו, באשר אין לך דבר שאין לו שעה.

9. אדר היקר עמ' קמ"ד-קמ"ה; עקבי הצאן, עבודת אלהים

שאיין הלמוד של מה ששייך למחשבה ורגש דבר עראי וטפל, גם לא דבר של רשות או איסור, וקל-וחומר שאיננו דבר של אבוד זמן ומעין בטלה, כי-אם עיקר יסוד החיים, עיקר מעין הישועה. השאלות הרוחניות הגדולות, שהיו נפתרות רק לגדולים ומצוינים, מחויבות הן להפתר עכשו, בהדרגות שונות, לכלל העם. ולהוריד דברים נשאים ונשגבים ממרום עזם, עד עמק הדייטא הרגילה ההמונית, - צריך לזה עושר רוח גדול ואדיר, ועסקנות קבועה ומורגלת, שרק אז תתרחב הדעה, ותתברר השפה, עד כדי להביע הדברים היותר עמוקים בסגנון קל ופופולרי להשיב נפשות עמאות.

פנימה שום ספק, על דייקנותה הנפלאה של החכמה העליונה בתהלכות הבנין ההיסטורי, אשר לאדם ורוחו, המתאים מאד לכל הדייקנות הנפלאה של הבנין הגדול אשר למלא-עולמים, ואשר לנפש כל חי ולגוייתו וכל יצוריה וכוותיה, אשר ההרם והבנין יחד. התוהו והתיקון, ישכללו את כל אשר יאתה לכל נפש משוגבת לכסוף לחזיונותיהם. וכאשר עינינו רואות משבר גדול ברוח ומעשה, הרם גדול על מנדלים גבוהים, של התולדה האנושית וכל מכמניה, מחיקה רבה על דפים הסתוריים רחבים, הננו יודעים ברור שהסתירה היא ע"מ לבנות והמחיקה - על מנת לכתוב, והבנין החדש והכתב החדש יעלה הרבה בשינובו ופארו על הישן שהולך ונהרב.

5. שמונה קבצים ד', ל"ח

וכל אותן המסיבות ההולכות ומתגלגלות להשיב את רגל ישראל על אדמתו, שהיא הכנה להצמיח קרן ישועה וסילול מסילה של גאולה שלמה, כולן באות מתנועות החיים שבנשמת האדם בכללה, הפועלת את פעולותיה בחיי החברה, כמו בחיי היחיד, גם בבלי דעתם של בעליה. והפעולות הללו, שהן נעשות בדחיפה סמויה, הן היותר נפלאות והיותר מדויקות, שלא תדמה להן כל פעולה שכלית מצומצמת בתוקף דיוקה. כי השטף של הכח האלהי הנוהג בחסדו כל דור, שאינו מתעכר מדי עברו דרך הצינור של השכל האנושי ושמריו, ניכר הוא יותר בפעולות הללו, שהיחיד והחברה בהן נפעלים ולא פועלים. והם הם הגורמים הגדולים תמיד ביצירתה של התולדה האנושית, שהיא יצירה אלהית מדוייקה כבריאת היקום כולו, העולם ומלואו.

6. עין אי"ה שבת א', א, נ"ט

ולא היה אדם מחזירה דבר. הפליאות המזדמנות על חקי ההשגחה ויתר הלימודים הטובים שהם אורו של עולם, הם מוכנים בהשגחה נפלאה ע"פ סדרי החכמה האלהית, שעל ידם יתרומם האדם לבניה יותר גבוהה מההבנה השטחית. ... אמנם כדי שתעורר הפליאה את כח החושב ורגשות הלב באופן מלא, כדי שיהיו הכל מוכנים לקבל הרושם הטוב של ההבנה השלמה כשתבא אחר הפליאה, כדוגמת "מים קרים על נפש עיפה", שהצמאון הקדום מכין את ההתקבלות הטבעית. ע"כ צריך שתהי' הפליאה הולכת בכל תוקפה ומשרטת שרט גדול בנפשות רבות. וכשתפעול בכל תוקף לזעזע את המון

1. מגילה י"ד, א'

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ... לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. ... רב נחמן אמר קרייתא זו הלילא רבא אמר בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן.

2. שולחן ערוך או"ח סי' תרפ"ז א'-ב'; תרפ"ט, א'; תר"צ, ו'; י"ז (א) חייב אדם לקרות המגילה בלילה ולחזור ולשנותה ביום. ...

(ב) מבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה, קל וחומר לשאר מצות של תורה שכולם נדחים מפני מקרא מגילה, ... (א) הכל חייבים בקריאתה, אנשים ונשים וגרים ועבדים משוחררים; ומחנכים את הקטנים לקרותה. ... (ו) הקורא את המגילה למפרע, לא יצא. ... (ז) מנהג כל ישראל שהקורא קורא ופושט כאיגרת, להראות הנס.

3. עין אי"ה ברכות ב', ט, קל"ז

כאשר כל הדברים המתהווים בעולם, אפילו הענינים הקטנים, המה מקושרים על כלל המציאות ומתקשרים אל תכלית רם ונשא בספר הכללי ספר ד', ומצטרפים כצירופן של אותיות הפרטיות אל בנין מערכת ספרים רוממה ונשגבה. על אחת כמה וכמה, הדברים הגדולים, וביותר הדברים שהם נראים כמכשולות בדרכי המציאות ומגרעות בבריאה, ודאי ראוי לדעת "כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע והאלהים עשה שיראו מלפניו!" כלומר המעשים המתדמים לנו למכשולות, יתבארו כשנעריכם בתור חוליות לבנות את בנין המוסר האנושי וההשלמה הרוחנית היותר נשאה, שהיא צריכה לשימושה.

4. אגרות הראי"ה ב', עמ' של"ג-של"ה; אגרת תשל"ו

הננו רואים את כל אלה המסיבות, ביחש לרוח הפנימי של האדם, ושל ישראל ביחוד, אחרי כל הממוררים שבהם, לכה לוחץ להתעודדות, להפשטת דעת, הגברת רצון, והתאצלות מחשבה, בהתפשטות אלפי רכבות קמטיה. אנחנו עם יודעי האותיות בכספ ד', ... אנחנו יודעים הננו לקרא ג"כ, ע"י אנשי-חמודות, ואורם החי בקרבנו, גם את הכתב המטושטש הזה של מסבות המאורעות האלה, אשר לא כהלין למקרי יתיה כל חרטומיא ואשפיא, ספריא ופרופיסוריא. ... אין בקרב רוחנו